

BYDŁO MIĘSNE W SYSTEMACH AGROLEŚNYCH

Żołędzie, dzikie owoce, zimowe pastwiska i nie tylko: Innowacja w hodowli bydła mięsnego

JAK I DLACZEGO

Jak mogę poprawić wypas mojego bydła?

Jednym z problemów zrównoważonego wypasu zwierząt jest zapewnienie dostępności paszy przez cały rok. Pod koniec sezonu, wartość pokarmowa trawy staje się niska z powodu letniej suszy. W warunkach zmian klimatu, nieprzewidywalna i niekorzystna sytuacja pogodowa pogłębia problem. Ponadto, otwarte górskie pastwiska które nie zapewniają zwierzętom ochrony przed zimnem i wiatrem zwiększają poziom stresu, obniżają ich zdrowotność i ograniczają efektywność pobrania pokarmu, jednocześnie potęgując ryzyko erozji gleby.

Te negatywne skutki mogą być zminimalizowane poprzez nasadzenia drzew lub wykorzystanie już istniejących zadrzewień. Żołędzie, owoce dzikich jabłoni czy gruszy, roślinność zielna oraz pasza liściarka przyczyniają się do zróżnicowania bazy pokarmowej i w efekcie do poprawy dobrostanu zwierząt. W dodatku, drzewa są miejscem zakładania gniazd dla ptaków, co - według rolników - zmniejsza uciążliwość much, szkodzących bydłu. Wszystkie te czynniki wspierają hodowlę zdrowych zwierząt, pozwalającą na uzyskanie produktów mięsnych o wysokiej jakości.

Bydło rasy Limousine w gospodarstwie Mozsi (Węgry): żołędzie są wykorzystywane jako alternatywna pasza (a). Gospodarstwo OIKOS (Polska): naturalnie rosnące zioła, wierzba i dzikie drzewa owocowe dostarczają bydłu cennych składników pokarmowych (b). Mozsi Ranch, Sellye, Węgry (a), Kawka Studio, Polska (b)

Wypas w lesie (a), i na zadrzewionym pastwisku (b). W obu przypadkach, zadrzewienia stanowią istotny ekologiczny element pastwiska oraz poprawiają różne aspekty dobrostanu zwierząt. Mozsi Ranch, Sellye, Węgry (a), Kawka Studio, Polska (b)

[zobacz wideo](#)

[zobacz wideo](#)

JAK SPROSTAĆ WYZWANIU

Odkryć potencjał zadrzewień i zmienić politykę

Biorąc pod uwagę ograniczenia środowiskowe i prawne, rolnicy powinni myśleć i postępować w sposób kreatywny, jeśli chcą zakładać systemy rolno-leśne na swoich gruntach. Na przykład, zakładanie zadrzewień na gruntach rolnych może wiązać się z utratą części płatności bezpośredniej (p. również broszura AFINET nr 20: Praktyki drzewno-rolnicze na gruntach ornych). Najlepszym sposobem aby dowiedzieć się jaka metoda gospodarowania jest najbardziej odpowiednia do

przywrócenia gruntów do użytkowania pastwiskowego jest przeprowadzenie rozmów z miejscowymi rolnikami ze starszego pokolenia. Użyteczne mogą być również analizy dokumentów i planów przedstawiających historię wykorzystania gruntów a także lokalne opracowania etnograficzne. Pojawiające się możliwości wypasu na gruntach leśnych i w zadrzewieniach mogą być ograniczone przez prawo, często w postaci całkowitego zakazu takiego użytkowania terenu.

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 727872.

Słowa kluczowe: Dywersyfikacja, zrównoważone użytkowanie gruntu, drzewo, zadrzewienia, alternatywna pasza, Limousine, ekstensywny wypas, Węgry, Polska

eurafagroforestry.eu/afinet

WARTO ZWRÓCIĆ UWAGĘ

- Wypas na obszarach zadrzewionych ma ogromne znaczenie dla poprawy dobrostanu zwierząt,
- W kontekście zasad otrzymywania płatności bezpośrednich WPR i polityki rolnej, wypas w lesie i w zadrzewieniach może wciąż stanowić problem.
- Praca rolników, prowadzących wypas na gruntach zalesionych/zadrzewionych wiąże się ze znacznymi nakładami pracy na jednostkę powierzchni, ale hodowla zdrowych zwierząt, pozwalająca na uzyskanie mięsa o wysokiej jakości zwiększa również zyski.

Systemy leśno-pastwiskowe w gospodarstwie Mozsi (a). Krowy ukrywają się pod smaczną wierzbą – gospodarstwo OIKOS (b). Mozsi Ranch, Sellye, Węgry (a), Kawka Studio, Polska (b)

ANNA VARGA1 JÓZSEF MOZSGAI (MOZSI MAJOR) ANDREA VITYI1 ROBERT BOREK2

1. University of Sopron, Co-operational Research Centre Nonprofit Ltd, Hungary

2. Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach

varga.anna@gmail.com; rborek@iung.pulawy.pl

Redaktor: Maria Rosa Mosquera-Losada (USC)

PAŹDZIERNIK 2018

Ulotka przygotowana w ramach projektu AFINET. Mimo iż materiał opracowany został na podstawie najlepszych dostępnych informacji, zarówno autor jak i UE w żadnym wypadku nie ponosi odpowiedzialności za poniesione straty, szkody lub obrażenia bezpośrednio bądź pośrednio związane z powyższym raportem

WADY I ZALETY

Nieprzewidywalne warunki

Wypas bydła mięsnego na zróżnicowanym gatunkowo pastwisku prowadzi na ogół do wzrostu jakości wołowiny. W celu podniesienia dobrostanu zwierząt, bardzo ważne jest aby zwierzęta miały możliwość ocierania się o drzewa, osłony przed słońcem w upalne dni czy ochrony przed wiatrem w dni wietrzne i zimne. Jest to absolutnie niezbędne, jeśli chcemy poprawić warunki bytowania zwierząt. Zadrzewione grunty w węgierskim gospodarstwie Mozsi są wypasane pod koniec lata i na początku jesieni. Jednak, obszary te służą głównie do wypasu w okresie zimowym, chociaż długo zalegający śnieg powoduje że są często niedostępne. W gospodarstwach takich jak OIKOS Farm w Polsce, stosuje się kwaterowy system wypasu aby zapewnić roślinom optymalny przyrost i utrzymać wysoką jakość paszy.

Otwarte zadrzewione pastwiska dostarczają zarówno odżywczą trawę jak i cienia. Natomiast warstwy podszytu i runa leśnego są źródłem takich gatunków jak jeżyna czy głóg. Takie siedliska są także niezbędne aby poprawić dobrostan zwierząt. Bydło może ukryć się w krzewach przed uciążliwymi komarami czy gzami. Zadrzewione obszary dostarczają również drewna – paliwa odnawialnego, wykorzystywanego w gospodarstwie, co pozwala w ogólnym bilansie pokryć koszty odnowień i przecinek w lesie i zadrzewieniach. Pastwiska, jak każda inna forma użytkowania gruntów, są zróżnicowane przestrzennie pod względem glebowym. Są również podatne na procesy erozji, więc istotne jest posiadanie praktycznej wiedzy jak właściwie gospodarować przestrzenią jaką dysponujemy do wypasu, włączając także obszary zadrzewione.

Jednym z głównych problemów wykorzystania gruntów zadrzewionych do wypasu jest możliwa redukcja kwoty otrzymywanej płatności bezpośredniej. Często uznaje się, że zadrzewione pastwiska są porzuconymi gruntami, a nie pastwiskami utrzymywanymi w dobrej kulturze rolnej. Dodatkowe trudności płyną z faktu, że wypas w zadrzewieniach może być traktowany jako wypas w lesie, co jest zabronione przez prawo w wielu państwach.

Gospodarowanie na zadrzewionym pastwisku jest bardziej skomplikowane, niż użytkowanie otwartego pastwiska, ponieważ pokos często nie może być wykonany w pobliżu drzew, które rosną w nieregularnych odstępach. Dlatego też systemy leśno-pastwiskowe wymagają więcej pracy niż otwarte łąki/pastwiska. Chociaż stanowi to największe wyzwanie, zróżnicowanie gatunkowe pastwiska daje możliwość poprawy dobrostanu zwierząt i pozwala dostarczyć społeczeństwu szereg usług świadczonych przez ekstensywnie użytkowane ekosystemy.

WIĘCEJ INFORMACJI:

Mozsi Ranch, Sellye, Węgry, aktualne filmy i zdjęcia z gospodarstwa Mozsi znaleźć można na profilu Facebook.

System leśno-pastwiskowy: Integracja drzew, roślin paszowych i zwierząt w ekosystemie gospodarstwa (w języku angielskim) - Varga & Vityi (2017) Lesson learnt: Wood pastures in Hungary.

Po polsku: <https://cookitlean.pl/z-wizyta-u-oikos/>

http://www.direnaeristastories.com/wp-content/uploads/TS2018_Bracia_ostateczna_mala.mp4

<https://targpietruskowy.pl/project/oikos/>